

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VAĐULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația :
CLUJ,
Strada Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATA PE SĂPTĂMÂNĂ

Abonament: 300 Lei la an

Redactor responsabil :
Protoiereu DUMITRU ANTAL

Mănăstirea „Sf. Ilie Proroc“ din Toplița

— Sfințirea bisericii și așezarea sf. antimis. —

I.

Pentru a ne putea da seama cât mai deplin despre însemnătatea înființării acestei sfinte Mănăstiri, trebuie să ne ducem puțin cu gândul la viața religioasă, ce exista în acest ținut și vecinătatea lui, înainte cu două, trei, chiar și mai multe sute de ani.

Ținutul Topliții a fost locuit din străvechi timpuri, căci Mureșul și Valea Topliții ca și izvoarele calde, prin inundații și singurul loc de cale umblată spre șesul Săcuimii și spre Moldova, s'a despădurit și a făcut posibilă așezările omenești. Dela Toplița până la Deda, abea de o sută de ani încoace s'au făcut câteva sate. Dela Deda în jos, Filea, Cuiejdi, azi Pietriș, Dumbrava, Idicele, Jabenita, Ibănești, Hodac și mai departe sunt sate poate tot așa de vechi ca și Toplița.

Strămoșii noștri din acest ținut, trăind o viață grea, întâi în luptă cu puterile naturii, în continuă pază față de fiarele pădurilor seculare ce'i încunjurau, cât și a continuelor năvăliri barbare și răsboaie, ca să'și ușureze viața, cereau des ajutorul lui D-zeu și'și mângăiau sufletul prin credință și rugăciune.

Dață acest ținut prea îndepărtat de episcopia Albei-Iulia, a Geoagiului, a Vadului sau a Feleacului, n'a putut fi îngrijit în cele bisericesti și religioase, a avut în schimb norocul ca peste munți în Moldova, la Neamțu, la Bistrița, la Secu, să fie o seamă de Mănăstiri înfloritoare, cari din prisosul vieții lor religioase să reverse câte o rază și pentru frații lor de acelaș sânge și lege, din partea de sus a văii Mureșului. Din

aceste Mănăstiri, poate din îndemn propriu, ori poate și chemați, au venit călugări pe râul Bistricioara la deal și de acolo pe pârâul Săcului la vale, până au dat de Valea Topliții și de aici pe Mureș în jos până pe Câmpie și „văzând mulțimile de oameni li s'a făcut milă de ei, că erau dosădiți și părăsiți ca niște oi fără păstori“ unii din ei chemând și pe alții și-au zidit cu trudă câte un schit și de acolo au purtat grijă de mântuirea sufletească a credincioșilor din apropiere.

Tradiția, urmele ce se văd încă, și'n parte și istoria păstrează amintirea existenței următoarelor schituri și mănăstiri din acest ținut: la Toplița, Deda pe valea Bistrei, Valea Cuiejdiului, Filea, Jabenita, Hodac, Ibănești, Urisiu și Nadeșa română.

Când s'au înființat nu se știe precis, au fost însă desființate, dărâmate sau înstrăinate, pe la sfârșitul veacului al XVIII. de către cătanele generalului Bucov, prigonitorul ortodoxiei pentru catolicism și unație.

Cea dintâi care s'a înființat a fost cea din Toplița. Un istoric ungar, Orbán Balázs susține că Mănăstirea a fost de piatră în apropierea celei de lemn ce există și astăzi în partea stângă a drumului cum mergi spre Gălăuțaș, la gura pârâului Doamnei, loc ce azi e numit la Mănăstire. Tot acest istoric spune că vechea Mănăstire a cărei urme se vedeau acum vreo 30—40 de ani, a fost zidită de Doamna unui boier bogat, în amintirea faptului că pe timpul luptelor voievodului Mihai Viteazul, a aflat în această parte loc de refugiu. Tradiția spune cam acelaș lucru fără să'l lege de timp și adaugă că Domnița a dat unui om din partea

locului o pungă de bani să facă o sf. Mănăstire mare și frumoasă. Omul râvnind la bani, a făcut una mică și modestă. Întorcându-se „doamna“ să-și vadă Mănăstirea, văzându-se înșelată, a plâns de mâhnire și de năcaz, cu durere în suflet a pornit-o pe părau la deal și nu departe zdrobită prea tare de durere, a și murit. De atunci părauului i se zice „părau Doamnei“ până'n ziua de astăzi. Când s'a ivit unirea în Toplița împreună cu biserica de pe dâmb a ortodocșilor, a trecut și mănăstirea la ei. Actuala bisericuță poartă datul de 7219 dela facerea lumii, adecă 1710 dela Cristos. Biserica s'a acoperit și catapiteasma s'a zugrăvit cu cheltuiala mai micului dintre frații smeritului Nicodim, la anul 1755. Deci până la acea vreme avea călugări.

Acești modești și smeriți călugări, așezați în cele 9 schituri și mănăstiri, dintre cari cea din Toplița și Bistra erau de piatră, poate câteva veacuri de arândul au propovăduit cu blândețe cuvântul evangheliei și au dat hrană sufletească credincioșilor ortodocși din aceste ținuturi. Când s'a ivit unația și vechea credință era amenințată cu stricare și începuse să fie prigonită, călugării acestor mănăstiri au pus o dârză împotrivire și au apărat cu prețul vieții turma credincioasă, pânăce cătanele lui Bucov le-au dărâmat bisericile și i-au alungat cu puterea. Sămânța aruncată de ei „a adus rod întru răbdare“, căci și dupăce au fost călugării alungați, ortodoxia a rămas neclintită. În tot locul unde au fost mănăstiri, azi avem puternice parohii ortodoxe, iar unația a străbătut mult mai târziu nu din forță, ci din pricini și certe familiare, cum a fost chiar și aici în Toplița.

*

Vremea a lăsat să se scurgă de atunci mai bine de un veac. Acest veac a păstrat aproape încă neatinsă tradiția călugărească, căci nici într'un alt ținut călugării nu sunt primiți cu mai multă smerenie ca în aceste părți. Când calea le era oprită pe aici, se duceau credincioșii noștri în pelerinaj la Mănăstirile din Moldova. E un adevărat atavism mănăstiresc.

Această dragoste față de mănăstiri și viața religioasă a lor, ce trăiește și astăzi în atmosfera credinții toplițenilor, va fi

influențat în mod nevăzut sufletul I. P. S. Patriarh, ca să intre în tagma călugărească, iar mai târziu când meșterhăzenii și-au făcut o biserică nouă, frumoasa lor bisericuță veche de lemn, să o aducă aici, cu gândul, poate atunci neprecizat, de a re'nfiița o sfântă Mănăstire.

Luptele, vitejia și jertfele de sute de mii de vieți, ca și suferințele de veacuri ale neamului nostru, au fost răscumpărate de pronia divină prin întregirea neamului. Episcopul Caransebeșului Miron Cristea a fost ales Mitropolit-Primat al țării întregite, iar acum trei ani ridicat la rangul de Patriarh al României. Învecinicirea memoriei iubiților săi părinți *George* și *Domnița*, morți în anul 1924, și înmormântați în tinda acestei bisericuțe, l-a făcut pe I. P. S. Sa să întemeieze această Mănăstire. În anii cari au urmat s'a zidit casa, apoi clopotnița, s'a trasat, plantat și îngrădit grădina, s'a pictat biserica și catapiteasma, acum în urmă s'a inzeștrăat cu toate cele de trebuință, așa că după osteneli și cheltueli mari, s'a ajuns la înfăptuirea celor ce se văd astăzi și căroră prin sfințirea dela 21 Octomvrie c. s'au dat destinației în mod provizoriu, până la ziua Sf. Ilie Proroc, când se va sfinți în mod solemn cu Arhiereu.

*

Prin înființarea acestei Mănăstiri, zala ruptă a vieții religioase mănăstirești, atât de bogată în acest ținut înainte cu un veac, acum e din nou legată pentru multe veacuri înainte. Trăinicia acestei zale e asigurată în bună parte și de stăpânirea românească a acestor ținuturi, însă mai mult e asigurată prin înaltul ei ctitor, care în istoria acestei jumătăți de veac va fi cea mai luminoasă personalitate bisericască, nu numai ca primul Patriarh al României, ci în urma prea bogatei activități bisericesti, religioase și administrative.

Dela acest sf. așezământ mănăstiresc așteptăm o re'nprospătare a credinței, un nou duh de viață creștinească, care cu puterea lui să ardă întreg burienișul de păcate, să altoiască credința ortodoxă cu învățătura cea curată și să stârpească învățăturile rătăcite cari au îmbolnăvit sufletele unora dintre credincioșii bisericii noastre, cari neîngrijiți îndestul au dat ascultare „prorocilor mincinoși îmbrăcați în haine de

oi, dar pe dinlăuntru lupi răpitori“. În această stă menirea acestei sfinte Mănăstiri și de va ajuta bunul D-zeu să o îndeplinească, vremurile viitoare vor preaslăvi pe întemeietorul ei și preabinecuvântate îi vor fi roadele în veacul veacului.

II.

Sfințirea mănăstirii și așezarea antemiosului s'a făcut în ziua de Duminecă, 21 Oct. c. și a fost săvârșită de prot. D. Antal rev. bis. — ca delegat al P. S. S. Episcopului nostru Nicolae Ivan, — archimandritul Iustin, ierom. Ștefan Teodorescu, diaconul Marius Constantinescu, cu răspunsurile date de pr. Teofil Ionescu și încă un cântăreț, dela Mitropolia din București. Serviciul divin cu vocea artistică a diaconului și răspunsurile frumoase de veche psaltichie, răscolitoare a simțămintelor de evlavie, a fost deosebit de impresionant, de va rămânea îndelung pomenit de asistență.

Înalta prezență a I. P. S. Sale Patriarhului *Miron*, a dlui Ministru Dr. N. Lupu, general I. Manolescu, prefectii județelor Mureș și Ciuc, Dr. Oct. Popescu, cons. C. de Apel Tg.-Mureș, prot. Cons. Moldovan, cons. eparhial, Ion Oprea — Timișoara, R. S. Molin, P. B. Cristea, A. Gulie, judecător, pr. I. Leuca etc., reprezentanții autorităților din Toplița, cât și mai bine de două mii de credincioși toplițeni și din satele vecine, această sărbătoare din modestă cum a fost proiectată, a devenit înălțătoare, cum rar s'au văzut în aceste părți.

După sfințirea apei și încunjurarea bisericuții întrându-se în biserică, protosul ținând ridicat antimisul în ușile împărătești a rostit: „Vecinica pomenire a fericitilor adormiți în Domnul, George și Domnița, ctitorii acestei sfinte mănăstiri“. Înduioșătorul răspuns repetit, de „vecinica pomenire“ a stors lacrimi din ochii celor ce erau în biserică și și-au adus aminte de chipul blând al moșului George Cristea și de figura uscățivă, radiind de cumișenie, a „lelii Domnița“, cunoscută așa de toată valea Mureșului, a căror oseminte odihnesc în mormântul din tinda bisericii Mănăstirii și deasupra pe perete au chipurile zugrăvite, ținând în mână chipul mănăstirii. Lângă ei de-a dreapta e zugrăvit chipul I. P. S. Sale Patriarhului *Miron*, având de-a

dreapta pe M. Sa Regele Mihai și coroana regală. De-a stânga ctitorilor e zugrăvit P. S. Sa Episcopul nostru Nicolae Ivan.

Sfârșindu-se sfta liturghie, ieșind toți afară, din pridvorul bisericii a cuvântat mai întâi prot. Constantin Moldovan despre însemnătatea Mănăstirilor ardelene și'n special despre aceasta care s'a sfințit acum, apoi prot. D. Antal, rostind cele cuprinse în partea dintâi a acestei dări de seamă. I. P. Sf. Sa Patriarhul și Înaltul Regent *Miron Cristea*, după potolirea unei îndelungi ovaționări a spus cuvântarea pe care o redăm în următoarele:

Din vremuri vechi și până de curând, Ardealul nostru a fost sub stăpânire străină. În acest timp am fost pururea ajutoarați de frații noștri din țările românești. N'a fost zi în care domnii Munteniei sau ai Moldovei să nu se gândească la frații lor de aici. Ajutoarele n'au fost de pâne, căci pâne a produs hârnicia brațelor românești și pe pământul Ardealului robit, ajutorul a fost moral, duhovnicesc, de hrană sufletească, ținând seamă de cuvintele Scripturii: „Omul nu trăiește numai cu pâne, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui D-zeu“.

Acest ajutor a fost în continuu, și'n vremurile mai vechi a fost mai mare, căci nu există Vlădicie sau așezământ bisericesc, începând dela hotarul Dunării-de-jos, până într'al Maramureșului, cari să nu fi fost înființate de Voevozii țărilor Românești.

Cea dintâi episcopie din Ardeal, dela Galații Făgărașului, a fost înființată de Vlad Tepeș, care a trimis acolo pe episcopul Macarie. După restaurarea Mănăstirii Prislopului de Doamna Zamfira, fiica lui Moise Vodă, a doua zi a apărut un vlădică românesc. Tot așa și Geoagiul, unde Radu Vodă avea un castel al lui propriu, a avut pe episcopul Cristofor. Iar aici în părțile mai apropiate de noi Ștefan cel Mare și sfânt, în sătulețul Vadului de lângă Dej a întemeiat Mănăstirea și episcopia Vadului. În timpul domniei marelui Rege Ferdinand I., am re'noit-o din cenușa trecutului său, înființându-se episcopia Vadului, Feleacului și Clujului, din care faceți parte voi iubiți fii sufletești. Peste 11 vlădici sunt cunoscuți ca episcopi ai Vadului, cari pe lângă slujba de părinți sufletești, îndeplineau și înalte misiuni politice pe lângă împărații Austriei.

Aceste înființări de episcopii, au fost făcute pentru a ține trează legătura sufletească a fraților de dincolo, cu cei de dincoace de Carpați. Cumuna acestei dragoste de frați s'a făcut de voevodul Mihai Viteazul, după intrarea în Alba-Iulia. El a făcut cu principele Batori o legătură politică, în care se asigura preoților români aceleași drepturi ca și preoților din țările Românești, cât și condiția ca vlădicii din Ardeal să fie sfințiți la Mitropolia din Târgoviște, apoi la cea din București. În baza acestei legături politice a ajuns Mitropolitul Munteniei, să poarte până'n ziua de astăzi titlul de Mitropolit al Ungro-Vlahiei și exarh al plaiurilor.

Nu știu dacă știți întru toate să vă dați seama de însemnătatea istorică a celor făcute de Mihai Viteazul. El întrezărea că unirea românilor sub acelaș sceptru, nu va dura mult și se va rupe, de aceea s'a gândit să facă și o legătură bisericească care nu va putea fi nimicită cu una două.

Împărații Austriei numai târziu au observat pericolul acestei legături bisericești care a produs o unire sufletească așa de tare de nici o putere nu a fost în stare să o rupă. Domnitorii streini au început să ne prigoanească legea și pe vlădici. A fost un timp de grele suferințe. Mai greu încercat a fost mitropolitul Sava Brancovici, care înfruntându-le prigoana a fost dus în zile de târg în mijlocul orașului, desbrăcat nap și bătut până a căzut carnea bucăți de pe el. El și-a dat sufletul în castelul din Ieciu și'ntru pomenirea muceniciei lui, Ieciuului i s'a dat numirea de Brancovenești. Dumnezeu îl odihnească în pace căci mult a suferit: Faptele sufletului lui de român și creștin drept credincios, ni le-a lăsat nouă moștenire.

Tot ca să ne nimicească, au înfipt în inima neamului nostru unirea cu biserica Romei, desființând Mitropolia Albei-Iulia și nelăsând nici un episcop ortodox. Optzeci și cinci de ani am fost fără păstor, crezând că de vor bate păstorul, se va împrăștia turma. Toate mănăstirile le-au ars și cele de piatră le-au zdrobit cu tunul, iar pe călugări i-au alungat. Cu toate prigoanele, poporul nostru n'a rămas fără păstori, căci dacă căile de drumul mare erau păzite, călugării au cunoscut cărările ferite de prin

păduri și au continuat să țină trează credința cea adevărată. Prin munca și aposlia acestor modești călugări ni s'a păstrat credința. Aceasta e însemnătatea fostelor Mănăstiri și a călugărilor din ele.

Iată de ce am simțit de o sfântă datorie, ca din ceea ce mi-a dat bunul D-zeu să re'noiesc un astfel de așezământ duhovnicesc. Am mai făcut-o și din datorie ce am simțit-o față de părinții mei țărani, ca voi să veniți să Vă închinați la piatra mormântului lor, aducându-Vă aminte că ei au dat pe primul patriarh al României-mari și mergând acasă să Vă trageți dela gură ca să Vă puteți îngriji de creșterea copiilor voștrii dându-i la școală, căci nu se știe în care din copiii desculți se ascunde un nou om mare.

Dar aici vi se dă să aflați și o altă hrană sufletească, cum nu se află în nici o altă mănăstire românească. Aici am așezat trei sfinte icoane cari n'au pereche năcieri. Ele m'au însoțit în drumul ce l'am făcut la Ierusalim la toate patriarhiile ortodoxe: din lume, la Constantinopol, Alexandria, apoi la Atena și Ierusalim, unde au stat o zi și noapte pe mormântul Domnului, tot așa și în biserica de pe Golgota unde au stat chiar pe locul unde a fost crucea pe care a fost răstignit Mântuitorul nostru. După aceia au fost sfințite de mine pe râul Iordanului unde am făcut sfințirea apei pe o Iuntre.

Le-am așezat aici ca toți credincioșii cari vor trece pragul acestei sfte Mănăstiri să se închine lor, să se îndrepteze în greșelele lor și să se împodobească cu virtuțile cele creștinești primind pogorârea darului lui D-zeu, totdeauna acum și pururea și'n vecii vecilor Amin.

Preoții slujitori au miruit și stropit cu apă pe toți credincioșii. Sfârșită sărbătoarea ridicată în măreția ei și de o frumoasă zi de toamnă, oaspeții mai aleși au participat la masa oferită de dna și dl Pavel B. Cristea.

La masă s'au rostit și câteva toasturi pentru Rege, Patriarh, Episcopul Clujului etc. La ora 4 d. m. l. P. S. Sa însoțit de dl ministru Lupu și întreagă suita au plecat la București, fiind petrecuți la gară de autorități și numeros public.

Mănăstirea în temeiul înțeleșului cu Episcopul nostru, o ia în grije până va fi în viață marele ctitor, iar după aceea trece sub jurisdicția faptică a Episcopului Vadului, deci am putea-o considera ca o stavrophiție temporară. Acum sunt 5 călugări, dintre ei doi ieromonahi, un diacon, un cântăreț și un crâșnic-clopotar, cari vor face în fiecare zi slujbe după rânduiala mănăstirească, stând și la'ndemâna tuturor. credincioșilor doritori de a afla har și mângăiere sufletească în acest așezământ dumnezeiesc.

Sărbătoarea sfințirii bisericii din Luna-de-sus

Comuna *Luna-de-sus*, fosta *Lona-săsească*, e un sat bine închegat, la o depărtare de 12 ckm. de Cluj, în apropierea Gilăului. E locuită în bună parte de unguri, foști conlocuitori ai sașilor, cari s'au stins prin emigrație și desnaționalizare. Românii sunt veniți mai târziu din satele românești din jur, împinși poate de instinctul strămoșesc de a-și recăștiga locurile de pe cari îi vor fi fost alungat coloniștii sași, iar mai târziu ungurii. Tenacitatea și hărnicia i-a făcut ca în mai puțin de două sute de ani să câștige o treime din hotarul comunei și să dea două cincimi din numărul locuitorilor. Această biruință le-a fost câștigată în primul rând prin tăria credinții cu cari și-au hrănit sufletele. Dornici de a avea un locaș de închinare, încă acum 144 de ani au cumpărat o modestă bisericuță de lemn, dintr'un sat de lângă Gherla, au reclădit-o și re'noindu-o cu pictură și-au făcut-o loru-și biserică, pe aproape un veac și jumătate.

Biserica devenindu-le prea mică, încălzii de aceiași dragoste față de credința strămoșască, încurajați și de mândria de români în țară românească, s'au gândit să și zidească o nouă biserică, mai mare, mai frumoasă și mai în loc de frunte. Acest gând pus cu nădejdea în ajutorul lui D-zeu, după câțiva ani numai, a ajuns să se realizeze, căci tot bunul D-zeu le-a dat un păstor bun în persoana preotului *Ioan Radu*, care necruțând osteneala în a sfătui și a munci fără preget și mai cu seamă a înfrunta fără să șovăiască în idealul ales,

întreaga serie de supărări, vorbe și dușmănii, ce sunt legate ca un diavolesc amestec, la aproape toate zidirile de biserici, a biruit până în sfârșit, adecă până în ziua bucuriei: Dumineca de 28 Octombrie c. când noua biserică a fost sfințită și dată destinației ei creștinești.

Azi stă mândră ca o mireasă nouă biserică, aproape de mijlocul satului lângă drumul principal, zidită după planurile arhitectului V. Șmigelschi, de antreprenorul Ernest Kontz, iar pictura iconostasului executată de prof. Cornea. Toate au costat suma de 920 mii Lei, din cari Lei 180 mii au fost dați de dl Ministru Al. Lapedatu.

*

Ziua de Duminecă, cu toată ceața de toamnă ce se slobozise dimineța, s'a arătat zi frumoasă, păreche cu cele din ultimele două săptămâni.

Pe la ora 9, un frumos banderiu de călăreți, au întâmpinat pe P. Sf. Sa Episcopul nostru Nicolae Ivan, încă înainte de a intra în comună.

La poarta triumfală este întâmpinat de prim-pretorul plasei, cât și de preotul reformat, căroră P. Sf. Sa le mulțamește pentru cuvintele de bună urare. Corul sătenilor unguri-reformați au cântat Imnul regal, făcând o surprinzătoare impresie.

În fața bisericii, înainte de sosirea P. Sf. Sale s'a săvârșit un parastas pentru odihna decedatului preot Vasile Metea, fost paroh în această comună. Mulțimea adunată aici împreună cu P. C. Lor, protopopul Clujului Nicolae Vasiiu, prot. D. Antal, rev. ep., prot. A. Muntean, protopopul Huedinului, pr. Dr. I. Pașca, arhidiaconul Dr. I. Vască, decanul Academiei, preoții P. Cecicheș, I. Stănescu, V. Lăpuște, I. Damian, A. Fodor, C. Buzura, O. Rusu, preotul locului Ioan Radu și corul Academiei Teologice, condus de dl prof. Dr. I. Petrașcu, l'au întâmpinat pe P. Sf. Sa înaintea casei parohiale, încunjurat de dnii Dr. P. Dan, prefectul județului Cluj, Aurel Ceorte, rect. Academiei de Comerț, I. Giuglea, prof. univ., Anton Domide, dir. de liceu, Dr. Petru Meteș, ing. N. Meteș, Dr. Pașca — Huedin, Gh. Mureșian, Dr. Șerban, pretorul pl. Gilău, pretorul I. Goșa, Dr. V. Pop, preot unit Gilău, I. Pop, dir. școl., Flăorești, etc.

Pr. I. Radu prezintă sf. evanghelie și crucea

P. Sf. Sale și rostește o cuvântare spunând că emoția de care e cuprins împreună cu credincioșii săi, e isvorâtă din dragostea cu care și-au așteptat arhiereul să încoroneze munca lor, făcută nu din prisosința bogățiilor, ci din dinarul văduvei și din credința tare în Christos. Aici va afla un popor cu prețioase calități și îl așteaptă pe părintele lor cel mai bun ca să primească sfaturi și învățături pe cari să și le întipărească în sufletele lor. Îi dorește mulți ani, întărire de puteri spre binele și prosperarea bisericii și întărirea credinții.

P. Sf. Sa îi mulțamește pentru buna primire și îmbrăcând mantia binecuvintează pe toți. Preoții și corul cântând îl conduc în impunător cortegiu până în fața bisericii. După îmbrăcare se începe slujba sfințirii, încunjurarea bisericii, stropirea cu apă sfințită și ungerea cu sft. mir. Îngenunchind P. Sf. Sa citește rugăciunea de intrare și deschide ușile bisericii. Se continuă și nălauntru sfințirea, apoi se trece la săvârșirea sf. liturghii.

Poporul adunat din toate satele din jur, umplu la ticseală biserica, cât și ograda bisericii. Credincioșii noștri din Luna-de-sus, au avut deosebita atențiune față de oaspeți de a lăsa pe străini să intre în biserică, ei rămânând mai mulți afară.

Liturghia decurge solemn cu răspunsurile frumoase ale corului, ceace face pe săteni să o asculte cu o îndoită evlavie, ca pe o adevărată slujbă de mare sărbătoare, cum numai la sfințiri de biserică le este dat să asculte, rămânându-le pe totdeauna în amintire. Sfârșindu-se liturgia P. Sf. Sa a ținut o înălțătoare cuvântare. A amintit de năpraznica vijelie cu inundație, ce s'a desfășurat asupra acestei comune înainte cu doi ani. A fost o adevărată descărcare a mâniei cerurilor pentru a ne arăta cât de mici și neputincioși suntem. Rugăciunile celor credincioși nu a lăsat să se deslănțue prăpădul până la potopire, cu toate acestea lovitura a fost mare și pagubele însemnate. Cei năpăstuiți au fost ajutorați și din partea P. Sf. Sale. După aceasta toți credeam că proiectul zidirii bisericii va rămânea nerealizat. Ca prin minune credincioșii noștri s'au recules și pătrunși de credința în Dumnezeu, ca o mulțamită pentru că i-a scăpat de moarte, — căci dacă

ținea vijelia numai câteva minute mai mult ar fi fost toți înecați — și-au pus toată puterea pentru a ridica această sfântă biserică. Și bunul D-zeu le-a ajutat.

Biserica aceasta e eșită din truda, credința și dragostea către casa Domnului, ce au dovedit-o acești creștini, de aceea să și bucură în această sărbătoare. Îndrumă pe credincioși să urmeze calea cinstei, a vredniciei și a faptelor creștinești, calea pe care ne îndreaptă I. Cristos prin biserica sa. Îi învăța să iubească pe de-aproapele, să facă bine, să lase la pragul bisericii patimile, ura, dușmănia și năravurile rele cari stau ca o rugină pe sufletele oamenilor. Aceste duhovnicești învățături le întregeste cu sfaturi de a-și da copiii la școală, aducând de exemplu pe cei ieșiți din acest sat, cum e dl Gh. Mureșan of. st. civile din Cluj.

Amintește pe donatori, între cari ca pe cel dintâi îl amintește pe pr. Ion Radu care a contribuit cu tot sufletul și hărnicia sa la facerea acestei biserici. Aduce mulțamită specială dlui ministru Al. Lapedatu pentru marele sprijin bănesc. Citește numele lui Gh. Mureșan, I. Crișan, episcop, Pavel Ioan, primar, Gh. Feneșan, I. Cadiș, Siuca Mureșan, M. Iepure, V. Iepure și Ion Iepure, cari sub formă de colecte, repartiție, daruri etc. au contribuit cu suma de 7, 10, 12, până'n 20 mii lei. O seamă de femei au dăruit diferite podoabe la biserică, îndeosebi fețe de masă, ștergere etc. Tuturora le mulțamește și le împărtășește arhierești binecuvântări și cere răsplată dela Tatăl cel ceresc.

Credincioșii au fost apoi stropiți cu apă sfințită de către un protopop slujitor.

Asistența mai aleasă s'a dus la școala de stat, unde s'a dat o masă comună. Oaspeților țărani li-s'a servit de-aseenea o masă comună în curtea bisericii, dată de credincioși.

La masă s'au rostit mai multe toasturi pentru M. Sa Regele, P. Sf. Sa Episcopul Nicolae Ivan, dl ministru Lapedatu, dl prefect, cultele minoritare, pr. I. Radu, credincioși etc. Dl Anton Domide după toastul rostit a donat 1000 Lei pentru procurarea unul prapor. Dl Aurel Ceortea în loc de toast a ținut o cuvântare de propagandă cu convingătoare îndemnuri pentru îndrumarea tinerilor spre meserii și comerț, iar dl I.

Pop, preș. cercului cultural al învățătorilor, adunați în această zi la ședință, a cuvântat pentru comemorarea semicentenarului alipirii Dobrogei.

La ora 4 s'a ridicat masa într'o atmosferă plăcută și entuziastă. Oaspeții rămași împreună cu membrii corului au participat și la ședința cercului cultural al învățătorilor desfășurată cu cel mai deplin succes.

R-ep.

CONFERINȚE PREOTEȘTI ȘI CERCURI RELIGIOASE

Programul cercurilor religioase

Experiența altora e bine să o cunoaștem, mai ales în chestiunea cercurilor religioase, cari din lipsa bunei lor organizări nu întotdeauna aduc roadele recerute.

Preotul Nec. Negoită din Erbiceni-Iași, publică în revista bisericească „Mitropolia Moldovei“, câteva propuneri privitor la felii cum trebuie organizate aceste soboare misionare, pe care le reproducem pentru a fi cunoscute de președinții cercurilor religioase :

„1. Serviciul sf. Liturgii cât se poate de solemn, liniște completă între slugitorii altarului, preoții toți pregătiți trupește și sufletește pentru sf. slujbă.

2. Preotul rânduit predicator, va prezenta un plan după regulile omiletice care se va păstra la dosarul activității cercului.

3. Cazania zilei cetită de un credincios, ales ca ceteș bun de preotul-paroh, ori în locul cazaniei lectură aleasă.

4. Strana. Una din greutățile acestor soboare este că strana lasă foarte mult de dorit. Câți cântăreți atâtea glasuri. Din cauza acestei scăderi, serviciul sfânt devine supliciu. (Soluția o află în înființarea unui cor al cântăreților, în 2 sau trei voci. Instruirea să se facă în preziua cercului, de către un preot, ori cântăreț ales).

5. Atât predica zilei, cât și serviciul religios, de va fi cazul, vor fi criticate de preoți, spre mai bună pregătire și prezentare în fața enoriașilor.

6. Discuții intime în privința sfei liturghii, aceasta pentru uniformizarea serviciilor religioase, lucru dorit de toți.

Conferința de după masă.

7. Deschiderea ședinței prin corul cântăreților: *Impărate Ceresc* ori *Apărătoarei Doamne* și alte cântări.

8. Lecturi biblice sub conducerea unui preot pregătit. La o ședință, am invitat credincioșii să-și cumpere Sf. Carte, promițând mulți că-și vor procura-o și spunându-le că la ședința viitoare vom deschide cu toții Sf. Carte și vom începe a ne învăța s'o cetim și s'o înțelegem. Bucurie între credincioși.

9. Din osteneala preoților prezenți (3) s'a strâns un număr de 30 broșuri, format mic, conținut moral religios și s'a împărțit popoului, care ne mulțamea, unul a spus că mare lucru facem, deoarece sectarii svârl și pe drumuri broșuri otrăvite ca să smințească mințile credincioșilor.

10. Ședința de după masă e bine să se împartă în două; 2 ore chiar în biserică unde va fi lectură biblică, iar 2 ore la școala unde programul suferă o nuanță profană.

În acest chip cercurile preotești vor deveni în adevăr momente de înălțare sufletească atât pentru preoți cât mai ales pentru credincioși.

Ținerea cercului preoțesc va fi astfel o adevărată sărbătoare creștinească“.

CRONICĂ

Predică în Catedrală. În Duminica din 4 Nov. c. va predica dl prof. Dr. I. Vască, decanul Academiei Teologice, iar Duminică, în 11 Nov. dl prof. Emil Nicolescu.

Sfințire de biserică. În ziua praznicului Sf.-lor Arhangeli Mihail și Gavril din 8 Nov. se va sfinți în mod provizoriu *biserica Mănăstirii din Piatra-Fântânelor de lângă pasul Bârgăului*. Actul sfințirii va fi săvârșit de P. C. P. prot. D. Antal, rev. eparhial, ca delegat al P. Sf. Sale Episcopului nostru Nicolae Ivan.

Logodnă. Duminică, în 28 Octomvrie a. c. și-a serbat logodna dl Leon Sava, absolvent al Academiei noastre Teologice cu dsoara Cornelia Cionca învățătoare. — Felicitările noastre.

Semicentenarul alipirii Dobrogei la regatul României, a fost sărbătorit cu deosebită solemnitate la Constanța în zilele de 27 și 28 Oct. fiind prezenți Familia Regală, Înalta Regentă, membrii guvernului și alți demnitari ai țării. Serbările s'au desfășurat în modul cel mai impunător. Prin cuvântările ținute, expozițiile aranjate s'a învederat în ochii tuturor marele progres ce l-a făcut Dobrogea de când a scăpat de sub stăpânirea turcească și a ajuns sub cea românească. E un progres care ne face fală. Din programul serbărilor au fost înlăturate banchetele, ca semn de doliu pentru victimele catastrofei de tren dela Recea.

O mare catastrofă de cale ferată, s'a întâmplat în noaptea de Sf. Dumitru, în gara Recea, lângă orașul Slatina. S'a ciocnit Simplonul cu un tren accelerat. Au murit 30 de călători și vreo 50 au fost răniți mai grav și mai ușor. Între cei morți e și întreaga familie a inginerului Rocca, el, soția și o fetiță a lor. Catastrofa s'a întâmplat din negrija acașului, care a îndreptat un tren pe linie greșită.

Parastas. Împlinindu-se un an dela moartea stud. în teol. Andrei Dițiu, la inițiativa colegilor lui abs. în teol. rămași în Cluj, s'a servit un parastas de către dl prof. Dr. Ioan Pașca în biserica catedrală.

Statistici biblice. Englezii citesc foarte mult Biblia. Pentru a nu se strecura în ea falsificări, nu are voie să editeze Biblia nimeni afară de Casa regală și Universitatea din Oxford și cea din Cambridge. Unul din englezi a avut răbdarea să facă o numărătoare interesantă. El a constatat că Biblia engleză are 5.654,800 litere, 810.697 cuvinte, apoi 81.173 versete, 818 capitole și 66 cărți (afară de cele deuterocanonice), cel mai lung psalm este 119 iar cel mai scurt 117. Numele lui Dumnezeu se găsește de 46.627 de ori, dar nu se pomeneste niciodată în cartea Estir. Statistici de acestea s'au făcut, încă, cu mult mai înainte. Ele au nu numai ca obiect curiozitatea ci sunt și măsurătoare care asigură perpetuarea exactă a Cuvântului lui Dumnezeu.

Controlul cinstei orășenilor l-a făcut într'un felu foarte original, un șofer din capitala Belgiei. Șoferul cumpără o pereche de ghete, le-a încălțat, împachetând pe cele

vechi, pe cari le-a așezat apoi într'un loc vizibil pe scaunul din față al automobilului. Felul cum se purtau călătorii era interesant de observat. Aceștia își aruncau imediat privirile asupra pachetului pe care îl credeau uitat de alt călător, îl pipăiau și în cele din urmă îl luau cu intenția să și-l însușească. La oprire, șoferul restabilește faptele: Din 31 clienți, 17 au luat pachetul, 11 au înștiințat pe șofer că un pachet uitat se află pe scaunul din față și 3 au plecat fără să spună nimic. Din cei 17 hoți 13 s'au scuzat blestemând ușurința lor; ceilalți s'au supărat spunând că sunt oameni cinstiți, așa că șoferul a fost nevoit să le smulgă pachetul din mână.

Redacționale. În numărul viitor al „Renașterii“ vor apărea dări de seamă despre Congresul Asociației clerului ținut la București și Congresul preoților misionari ținut la Arad.

	PARTEA OFICIALĂ	
---	------------------------	---

Nr. 446/928.

1—3

CONCURS REPEȚIT

Pentru întregirea parohiei vacante din tractul Bistriței, numite mai jos, se publică nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție în „Renașterea“.

1. *Șieul-Mare* 564 sufl. parohie de cl. II. Beneficiile împreunate cu acest post sunt:
  - a) Casă parohială cu supraedificate economice în stare bună; b) Sesiune parohială 28 jug. arător și fână; c) Salar dela Stat conform cualificației; d) Dela fiecare familie o ferdelă de cucuruz și o zi de clacă, cari se pot răscumpăra și în bani cu 100 Lei; e) Stolele stătorite.

Reflectanții la acest post, având încuviințarea arhierescă pentru a putea concura, își vor înainta cererile susținute cu documentele de cualificație regulamentară, la oficiul protopopesc ort.-rom. din Bistrița și cu prealabila încuviințare din partea aceluia se vor putea prezenta și în parohie pentru a cânta, predica, ev. liturghisi și a face cunoștință cu poporul.

Bistrița, la 20 Octomvrie 1928.

Oficiul protopopesc ort.-rom.

Grig. Pletosu, protopop.